

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan annetun lain muuttamisesta

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan annetun lain muuttamisesta (HE 42/2022 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- hallitusneuvos Katariina Jahkola, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Henna Huhtamäki, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtava asiantuntija Mari Andersin, Syyttäjälaitos
- lakimies Antti Klemola, Kansaneläkelaitos
- puheenjohtaja Jukka Haavisto, Suomen Syyttäjäyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Verohallinto
- Akava ry
- Työllisyysrahasto

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston toimintaan (jäljempänä EPPO-laki). EPPO-laki tuli voimaan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) käynnistäessä toimintansa viime vuoden kesäkuussa. EPPO-laki ja nyt annettu hallituksen esitys perustuvat neuvoston asetukseen (EU) 2017/1939 tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston perustamisesta (jäljempänä EPPO-asetus).

Esityksessä EPPO-lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jonka mukaan EPPO:n maksamaan palkkaan sovelletaan, mitä vakuutuspalkkana ja vastaavasta työstä Suomessa palkkana maksetun korvauksen perusteella määräytyvistä sosiaaliturvaetuuksista ja sosiaalivakuutusmaksuista sää-

Valiokunnan lausunto StVL 4/2022 vp

detään. Ehdotuksen mukaan Syyttäjälaitos maksaa palkan työnantajamaksut. Valtuutettu Euroopan syyttäjä puolestaan maksaa Syyttäjälaitokselle työntekijämaksut, jotka Syyttäjälaitos tilittää valtion eläkerahastolle ja Työllisyysrahastolle. Syyttäjälaitoksen velvollisuutena on myös tehdä palkkaa ja maksettuja maksuja koskevat ilmoitukset tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018) tarkoitettuun tulorekisteriin.

Ehdotetun muutoksen myötä valtuutetun syyttäjän sosiaaliturvaetuudet, kuten esimerkiksi eläkekarttuma, ja palkasta perittävät sosiaaliturvamaksut, täyttäisivät EPPO-asetuksen mukaiset vaatimukset ja vastaisivat kansallisen syyttäjän etuuksia ja maksuja. Ehdotus perustuu EPPO-asetuksen 96 artiklan 6 kohtaan, jonka mukaan on varmistettava asianmukaiset järjestelyt, jotta valtuutettujen Euroopan syyttäjien kansallisen järjestelmän mukaiseen sosiaaliturvaan, eläkkeeseen ja vakuutuksen kattavuuteen liittyvät oikeudet säilyvät.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, valtuutetut Euroopan syyttäjät ovat Suomessa vakinaisesti asuvina henkilöinä normaaliin tapaan oikeutettuja asumisperusteisiin etuuksiin ja kotikunnan järjestämiin palveluihin. EPPO:n palkanmaksujärjestelyillä on vaikutusta valtuutettujen Euroopan syyttäjien ansioperusteiseen sosiaaliturvaan. EPPO:n maksamasta palkasta ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaisilla menettelyillä mahdollista maksaa lainmukaisia työnantajan ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksuja eikä vastaavasti saada ansioon perustuvia etuuksia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo näin ollen, että ehdotettu lainmuutos valtuutettujen Euroopan syyttäjien sosiaaliturvan järjestämiseksi on välttämätön eikä valiokunnalla ole huomautettavaa esitykseen.

Esityksen mukaan Suomi on nimennyt kaksi valtuutettua Euroopan syyttäjää. Kokoaikaisesti EPPO-asioita hoitava valtuutettu Euroopan syyttäjä on aloittanut tehtävänsä heinäkuussa 2021. Toinen valtuutettu Euroopan syyttäjä hoitaa EPPO-asioita osa-aikaisesti ja aloittaa tehtävänsä, kun EPPO:n ja Syyttäjälaitoksen välinen sopimus asiasta on laadittu. Ehdotetut muutokset koskevat siten hyvin pientä ihmisryhmää, minkä vuoksi valiokunta pitää ehdotettua sääntelyratkaisua perusteltuna ja lakiteknisesti yksinkertaisempana kuin hallituksen esityksessä kuvattua vaihtoehtoista ratkaisua säätää valtuutetun syyttäjän sosiaaliturvamaksuista kansallisessa etuuslainsäädännössä, mikä edellyttäisi lukuisten sosiaaliturvaa ja niiden rahoitusta koskevien lakien muuttamista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että lakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto StVL 4/2022 vp

Helsingissä 17.5.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd (osittain)
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Heidi Viljanen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen